

Πως και γιατί πρέπει να κάνουμε τον Σταυρό μας

Απόσπασμα από το βιβλίο του ιερομονάχου Εφραίμ “Το σημείον του Σταυρού”

Τον τύπο του σταυρού (σταυροκόπημα) δεν αναφέρει η Αγία Γραφή, πως πρέπει να τον κάνουμε, τον παραλάβαμε όμως κατά τον 91ο κανόνα του Μεγάλου Βασιλείου (4ος αιώνας), και από την άγραφη παράδοση, όπως και το να βλέπουμε προς την ανατολή όταν προσευχόμαστε κ.λ.π. **Πρέπει οι Χριστιανοί, καθώς τους παραγγέλει ο Ιεροσολύμων Κύριλλος, (κατηχ. Ψ') καμία δουλειά να μην αρχίζουν, χωρίς να κάνουν πρώτα τον σταυρό τους, τόσο στο σπίτι τους μέσα, όσο και έξω στον δρόμο και σε κάθε τόπο νύκτα και ημέρα. «Και όταν τρώγεις ψωμί και όταν πίνεις νερό, και όταν πηγαίνεις στην εργασία σου και όταν πρόκειται να κοιμηθείς και όταν ξυπνάς και όταν ταξιδεύεις και όταν είσαι εν στάσει... ας είναι ο σταυρός αχώριστος σύντροφος σου. Μέγα το φυλακτήριον, δωρεάν για τους πτωχούς, χωρίς κόπο για τους ασθενείς, επειδή και παρά Θεού η χάρις, σημείον πιστών και φόβος δαιμόνων. Διότι με τον σταυρό οι δαίμονες κατατροπώθηκαν στον Γολγοθά». Τα ίδια λέει και ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος (λογ. ε΄ κατά Ιουδαίων) αλλά και συμβουλεύει τους γονείς, όπως από μικρή ηλικία, από την βρεφική, να διδάσκουν στα παιδιά τους το μάθημα του Σταυρού. «Συνηθίστε τα» κήρυττε, «να κάνουν το σημείο του σταυρού και όταν είναι ακόμη πολύ μικρό το παιδί, και δεν μπορεί να κάνει μόνο του τον σταυρό, εσύ βοήθησε το, πιάσε το χεράκι του, φέρε το στο μέτωπο, στην κοιλιά, στους ώμους, για να μάθει να προσεύχεται με τον τίμιο Σταυρό». Το να κάνουμε συνεχώς το σημείο του σταυρού προτρέπει και ο Όσιος Εφραίμ ο Σύρος.**

Το μέτωπο όπου τοποθετούμε τα τρία δάκτυλα, όταν κάνουμε το σημείο του σταυρού (σταυροκόπημα) συμβολίζει τον ουρανό στον οποίον υμνείται και δοξάζεται ο Θεός από τους Αγγέλους και από τον οποίον κατέβηκε ο Χριστός στην γη για την σωτηρία μας και δείχνουμε έτσι ότι ο Χριστός ήταν στον Ουρανό. Η κοιλία (ομφαλός) συμβολίζει την γη στην οποία κατέβηκε ο Χριστός εξ ουρανού ή καλύτερα την κοιλίαν της Θεοτόκου, στην οποία κατήλθε και από την οποία έλαβε σάρκα και οστά ο Χριστός. Το χέρι τοποθετημένο στον ώμο, πάνω από τον δεξιό μαστό, δηλώνει την ανάληψη του Κυρίου και τοποθετημένο στον αριστερό ώμο, πάνω από τον αριστερό μαστό, δηλώνει ότι θα έλθει πάλι «μετά δόξης» για να κρίνει «ζώντας και νεκρούς». Πιστεύουμε, ότι τα δάκτυλα τίθενται στο μέτωπο προς αγιασμό του νου μας και της σκέψης μας, στο στήθος προς αγιασμό της καρδιάς μας και των αισθημάτων ή στην κοιλίαν προς νέκρωσιν των κακών παθών και επιθυμιών, και τέλος στους ώμους προς αγιασμό των έργων μας.

Ο Άγιος Πέτρος ο Δαμασκηνός (8ος αιων.) εξηγεί ως εξής το σημείο του Σταυρού : «Τα δύο δάκτυλα και ο αντίχειρας φανερώνουν τον Εσταυρωμένον Κύριον Ιησούν Χριστόν, που τον γνωρίζουμε με δύο φύσεις και μία υπόσταση. Το δεξί χέρι υπενθυμίζει την άπειρη δύναμη Του και την εγκατάσταση Του στα δεξιά του Πατρός, η κίνηση από πάνω προς τα κάτω σημαίνει την συγκατάβαση Του από τον ουρανό προς εμάς, η κίνηση τέλος από το δεξιό μέρος προς το αριστερό, από την μία φυγαδεύει τους εχθρούς, ενώ από την άλλη φανερώνει ότι ο Κύριος με την ανίκητη δύναμη Του νίκησε τον Διάβολο, που είναι στα αριστερά αδύναμος και σκοτεινός». Ο Δαμασκηνός ο Στουδίτης (16ος αιων.) συμβουλεύει: «Ο κάθε ευσεβής Χριστιανός οφείλει πρώτα να συνενώσει τα τρία δάκτυλα του εις τύπον της Αγίας Τριάδος, το μεγάλο δάκτυλο και τα άλλα δύο τα συνεχόμενα και να κλείσει τα δύο τελευταία. Έπειτα πρώτα να θέσει τα τρία αυτά δάκτυλα εις το μέτωπο του, δεύτερον στην κοιλιά του, τρίτον στον δεξιό του ώμο και τέταρτον στον αριστερό. Όταν κάνει έτσι, τότε σημειώνει επ' αυτού τον αληθινό Σταυρό. Και ακούστε ποιο είναι το νόημα του Σταυρού. Όταν βάζουμε το χέρι μας στο μέτωπο και μετά το κατεβάζουμε στην κοιλιά, είναι σαν να λέμε, ότι ο Κύριος μας Ιησούς Χριστός, ο Υιός του Θεού, ήταν και είναι Θεός και για την σωτηρία μας και για να τον πιστεύσουμε κατέβηκε από τους ουρανούς κάτω στην γη και πάλι κατήλθε και πάρα κάτω από τη γη, δηλαδή στην κόλαση και ελευθέρωσε απ' εκεί τις κολασμένες ψυχές. Και όταν πάλι μετά απ' αυτά βάλομε το χέρι μας στον δεξιό ώμο και έπειτα στον αριστερό, εννοούμε ότι, αφότου ο Κύριος ελευθέρωσε τις ψυχές των δικαίων από την κόλαση, ανελήφθη στους ουρανούς και κάθισε στα δεξιά του Θεού και Πατρός και πάλι πρόκειται να έλθη Κριτής όλου του κόσμου να στήσει τους δικαίους στο δεξί μέρος και τους αμαρτωλούς στο αριστερό. Γι αυτό Τον παρακαλούμε να μη μας βάλει στο αριστερό μέρος, αλλά να μας αξιώσει να σταθούμε και μεις στο δεξιό μέρος με τους Αγίους. Αυτό σημαίνει ο Σταυρός, όταν τον σημειώνουμε στον εαυτό μας!» Στην Γ' Διδαχή του ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός (1714-1779) μας συμβουλεύει: «Ακούσατε αδελφοί μου, πώς να γίνεται ο σταυρός και τι σημαίνει. Πρώτον, όπως η Αγία Τριάδα δοξάζεται στον ουρανό από τους Αγγέλους, έτσι και εσύ να σμίγεις τα τρία σου δάκτυλα του δεξιού χεριού και επειδή δεν μπορείς να ανέβεις στον ουρανό να προσκυνήσεις, βάζεις το χέρι σου στο κεφάλι σου (διότι το κεφάλι σημαίνει τον ουρανό) και λέγεις : «Καθώς οι Άγγελοι δοξάζουν την Αγία Τριάδα στον ουρανό, έτσι και εγώ σαν δούλος του Θεού δοξάζω και προσκυνώ την Αγία Τριάδα, και καθώς τα δάκτυλα είναι τρία, είναι ξεχωριστά, είναι και μαζί, έτσι και η Αγία Τριάδα είναι τρία πρόσωπα, αλλά ένας Θεός. Κατεβάζοντας το χέρι σου στην κοιλιά να λέγεις : Σε προσκυνώ και σε λατρεύω, Κύριε μου, ότι καταδέχτηκες και σαρκώθηκες στην κοιλιάν της Θεοτόκου για τις αμαρτίες μας. Το βάζεις πάλι στο δεξιόν ώμο και λέγεις : Σε παρακαλώ, Θεέ μου, να με συγχωρήσεις και να με βάλεις στα δεξιά σου με τους δικαίους. Βάζοντας το πάλι στον αριστερό ώμο, λέγεις : Σε παρακαλώ, Κύριε μου, μη με βάλεις στα αριστερά με τους αμαρτωλούς. Έπειτα σκύβοντας κάτω στη γη : Σε δοξάζω, Θεέ μου, Σε προσκυνώ και Σε λατρεύω, ότι καθώς μπήκες στον τάφο, έτσι θα μπω και εγώ. Και όταν σηκώνεσαι όρθιος, φανερώνει την ανάσταση και λέγεις : Σε δοξάζω και Σε προσκυνώ, Κύριε μου, ότι ανέστης εκ νεκρών για να μας χαρίσεις ζωήν αιώνιον. Αυτό σημαίνει ο Σταυρός!» Ο Μητροπολίτης Κιέβου Πέτρος Μογγίλας (17ος αιώνας), μας συνιστά να κάνομε συχνά το σημείο του σταυρού, διότι είναι συχνοί οι πειρασμοί των δαιμόνων, και λέγει, ότι με αυτόν τον τρόπο δεν απομακρύνομε μόνο από κοντά μας τους δαίμονες, αλλά και απ' όλα τα άλλα μας πράγματα, δηλαδή τα φαγητά, τα ποτά, τα σκεύη κλπ. Τελικά γιατί κάνομε το σημείο του Σταυρού; Πρώτον για να δείξουμε ότι είμαστε Χριστιανοί, δηλαδή, στρατιώτες του μεγάλου βασιλέως Χριστού. Διότι αυτό είναι σαν ένα πολεμικό σημάδι και διαφορά ενδυμάτων, που ξεχωρίζει τους στρατιώτες του Ιησού Χριστού απ' όλους τους εχθρούς της αγίας Εκκλησίας. Δεύτερον, γίνεται το σημείο του Σταυρού για να επικαλούμεθα την βοήθεια του Θεού σε όλα μας τα έργα, διότι δια του σημείου αυτού φωνάζομε σε βοήθεια την Παναγία Τριάδα δια μέσου του πάθους του Χριστού. Πολλοί απλοί πιστοί, προσερχόμενοι στην Εκκλησία και σταυρούμενοι με τον Σταυρό από τον εφημέριο, θεραπεύονται από διάφορες ασθένειες. Ομολογουμένως ο Σταυρός με την δύναμη του Ιησού Χριστού κάνει θαύματα. Ένα διαρκές επαναλαμβανόμενο θαύμα είναι του Αγιασμού. Μόνον η Ορθόδοξος Εκκλησία (ταμειούχος της Θ. Χάριτος) έχει αυτό το προνόμιο. Με την σταυροειδή ευλογία του ιερέως και την τριπλή σταυροειδή

βύθιση του Σταυρού στο νερό, αυτό αγιάζεται και γίνεται «ιαματικόν ψυχών και σωμάτων και πάσης αντικειμένης δυνάμεως αποτρεπτικόν», ενώ, επιπλέον, παραμένει ακέραιο και αναλλοίωτο για πάντα ! Μετά απ όλα αυτά όμως, ευλόγως γεννάται το ερώτημα: «Εάν έχει τόση χάρη και τόση δύναμη το σημείο του Σταυρού, γιατί δεν μπορούμε και εμείς όλοι να απολαύσουμε τις ευλογίες και τις δωρεές του; Για τις εξής αιτίες : α) Διότι είμεθα ολιγόπιστοι και δεν κάνουμε το σημείο του Σταυρού με ζώσαν πίστη στον Εσταυρωμένο και στην δύναμη της χάριτος του Σταυρού Του. β) Διότι δεν έχουμε ταπεινό φρόνημα και εάν ο Κύριος θαυματουργήσει μέσω του σημείου του Σταυρού, θα πέσουμε στην υπερηφάνεια, θεωρώντας τα αποτελέσματα της θείας δύναμης, σαν δικά μας κατορθώματα οφειλόμενα στην αρετή μας. γ) Διότι είμεθα αμαρτωλοί και αμετανόητοι. Όπως λέγει χαρακτηριστικά ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, πρέπει να έχουμε το χέρι μας καθαρό από αμαρτίες και αμόλυντο και τότε, άμα κάνουμε τον σταυρό μας, κατακαίεται ο διάβολος και φεύγει. Εάν όμως είμεθα μολυσμένοι με αμαρτίες, δεν πιάνεται ο σταυρός, που κάνομε, και τότε οι δαίμονες δεν φοβούνται. Και δ) Διότι δεν κάνουμε το σημείο του σταυρού σωστά, με τον τρόπο που μας έχει παραδώσει η Εκκλησία, προσβάλλοντας έτσι την ιερότητα του και τον ίδιο τον Κύριο. Αυτό το τελευταίο πρέπει να το προσέξομε πολύ, όλοι μας. Ορισμένοι κινούν βιαστικά το χέρι πάνω στο στήθος ή και στον αέρα, χωρίς να ακουμπούν καθόλου στο σώμα τους, άλλοτε σχηματίζοντας τρίγωνο ή Χ και άλλοτε παίζοντας... κιθάρα. Πώς να χαρακτηρίσει κανείς μία τέτοια άσκοπη και ακατανόητη κίνηση που φθάνει στα όρια της βλασφημίας ; Ο Δαμασκηνός Στουδίτης παρατηρεί: **«Υπάρχουν μερικοί, που όταν κάνουν τον Σταυρό τους, βάζουν αδιάφορα το χέρι τους, είτε στα μάτια, είτε στο μάγουλο, είτε στο σαγόι ή όπου φθάσουν. Αλλά πες μου, όταν βάλεις το χέρι σου πρώτα στο μάγουλο, έπειτα στον δεξί ώμο, κατόπιν στον αριστερό και μετά στην κοιλιά σου, τότε τι Σταυρό έκανες; Αυτό δεν είναι Σταυρός, αλλά κοροϊδία!»**. Βαρύς αλλά αληθινός είναι ο λόγος του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, που γράφει κάπου, ότι ο ίδιος ο διάβολος κινεί το χέρι των απρόσεκτων αυτών Χριστιανών, για να χλευάσει το πανίερο σύμβολο του Τιμίου Σταυρού και για να κολάσει τους ίδιους. Υπάρχουν και αρκετοί Χριστιανοί, που αποφεύγουν εντελώς να κάνουν το σημείο του Σταυρού και μάλιστα δημοσίως. Ντρέπονται να ομολογήσουν την πίστη τους στον Ιησού Χριστό και τον Σταυρό Του. Φοβούνται την ειρωνεία την χλευή, την περιφρόνηση των ανθρώπων. Αγαπούν όπως γράφει ο Ευαγγελιστής Ιωάννης «τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.»(Ιω. ιβ΄ 43) Εάν ανήκομε σε αυτούς, ας θυμηθούμε τον λόγο του Αποστόλου Παύλου «μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ»(Ρωμ. ιβ΄ 2) καθώς και την προειδοποίηση του Κυρίου «Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἔν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω ἀγῶν ἔν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς»(Ματθ. ι΄ 32)Και, επί πλέον, ας συνειδητοποιήσουμε ότι υστερούμεθα από ένα πανίσχυρο όπλο κατά των πειρασμών, των παθών, των ασθενειών και του διαβόλου. Ας προσέξουμε τι μας συμβουλεύει ο Άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων : **«Μη ντρέπεσαι τον Σταυρό του Χριστού. Και αν άλλος ντρέπεται και τον κρύβει, συ κάνε φανερά τον Σταυρό σου, για να δουν οι δαίμονες το σημείο του Βασιλέως Χριστού και να φύγουν μακριά τρέμοντας... Είναι μεγάλο το φυλακτήριο. Σημάδι είναι των πιστών και φόβος των δαιμόνων»**. Αλλά για να γίνει για εμάς φυλακτήριο και φόβητρο των δαιμονίων το σημείο του Σταυρού, πρέπει να τον κάνομε σωστά, όπως μας παραδίδει και μας διδάσκει η Εκκλησία, με πίστη, με ευλάβεια, με συναίσθηση, με ιεροπρέπεια, με ταπείνωση και διάκριση.